

Cyfarfod:	Pwyllgor Craffu Addysg a'r Economi
Dyddiad:	20 Medi 2018
Teitl:	Gweithgaredd Cyngor Gwynedd yng nghyswllt Brexit
Awdur:	Dylan Griffiths Rheolwr Rhaglenni Datblygu Economaidd Adran Economi a Chymuned
Aelod:	Cynghorydd Dyfrig Siencyn Arweinydd y Cyngor (Aelod arweiniol Brexit) Cynghorydd Ioan Thomas Aelod Cabinet dros Ddatblygu'r Economi

1. Cyflwyniad

- 1.1. Cyflwynir yr adroddiad hwn ar gais y Pwyllgor Craffu i amlinellu gweithgaredd y Cyngor mewn ymateb i benderfyniad y DU i adael yr Undeb Ewropeaidd (Brexit).
- 1.2. Bydd cyflwyniad a cyfle i drafod yng nghyfarfod y Pwyllgor ar 20 Medi. Darperir yr isod i grynhoi'r sefyllfa bresennol ac i amlinellu gwaith y Cyngor yng nghyswllt Brexit hyd yn hyn.

2. Cefndir

- 2.1. Ar 23 Mehefin 2016 pleidleisiodd 51.9% o etholwyr y DU o blaid gadael yr Undeb Ewropeaidd (roedd 58.1% o etholwyr Gwynedd o blaid aros yn yr Undeb).
- 2.2. Ar 29 Mawrth 2017 hysbysodd Llywodraeth San Steffan yr Undeb Ewropeaidd yn ffurfiol o fwriad y DU i adael yr Undeb, gan gychwyn y drefn a nodir yn Erthygl 50 Cytuniad Lisbon. Bydd y DU yn gadael yr Undeb ar 29 Mawrth 2019.
- 2.3. Mae trafodaethau rhwng Llywodraeth y DU a'r Undeb Ewropeaidd sy'n anelu i ddod i gytundeb ynglŷn â'r trefniadau wedi i'r DU adael yr Undeb yn parhau. Os bydd cytundeb, bwriedir cael cyfnod pontio / cyflawni o hyd at ddwy flynedd wedi i'r DU adael yr Undeb yn ffurfiol i sefydlu a sefydlogi'r trefniadau newydd.
- 2.4. Os na fydd cytundeb, o ran masnach, bydd perthynas y DU â'r Undeb Ewropeaidd wedi Brexit yn cael ei arwain gan reolau Sefydliad Masnach y Byd.
- 2.5. Yn gyfochrog, mae Deddf yr Undeb Ewropeaidd (Ymadael) 2018 wedi ei gytuno gan San Steffan. Yn ei hanfod mae'r Ddeddf yn diddymu Deddf

y Cymunedau Ewropeaidd 1972 ac yn trosglwyddo'r holl ddeddfwriaeth Ewropeaidd i ddeddfwriaeth y DU wedi Brexit.

3. Paratoi ar gyfer Brexit

- 3.1. Mae gwaith sylweddol yn mynd rhagddo ar lefel Ewropeaidd, Prydeinig a Cymru i geisio rhagweld beth fydd effaith Brexit ac i baratoi gan gynnwys ystyriaeth o beth fyddai'r oblygiadau petai ddim cytundeb rhwng y DU a'r UE (y senario 'No Deal').
- 3.2. Mae gwaith y Llywodraeth Cymru yn cael ei arwain gan y Prif Weinidog gyda chefnogaeth 'Grŵp Cynghori ar Ewrop' sy'n cynnwys cynrychiolwyr o ystod o feysydd. Mae 'Grŵp Bord Gron' penodol (ynghyd â nifer o is-grwpiau) hefyd wedi ei sefydlu gan Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Amgylchedd a Materion Gwledig i randdeiliaid ar draws ei phortffolio drafod goblygiadau Brexit.
- 3.3. O ran llywodraeth leol, mae Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC) a'r Gymdeithas Llywodraeth Leol Brydeinig hefyd yn weithgar. Mae CLILC yn aelod o 'Grŵp Cynghori Ewrop' Llywodraeth Cymru ac o 'Grŵp Bord Gron' Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Amgylchedd a Materion Gwledig a nifer o'i is-grwpiau. Mae'r Gymdeithas hefyd yn weithgar ym Mrwsel, Llundain a Caerdydd i sicrhau bod llywodraeth leol yn cadw ei llais yn y trafodaethau.
- 3.4. Yn ddiweddar, mae CLILC wedi sicrhau arian ar gyfer sefydlu 'Rhaglen Cefnogi Trosglwyddiad Brexit ar gyfer Awdurdodau Lleol Cymru'. Bydd gweithgareddau dan y rhaglen gefnogi yn cynnwys trefnu digwyddiadau (cenedlaethol a rhanbarthol), cynhyrchu pecynnau ac adnoddau eraill a chomisiynu ymchwil ar faterion lle bydd Brexit yn effeithio yn sylweddol ar lywodraeth leol.

4. Gweithgaredd Cyngor Gwynedd yng nghyswllt Brexit

- 4.1. Gyda'r DU wedi bod yn aelod o'r Undeb Ewropeaidd ers dros ddeugain mlynedd, mae polisiau, rheoliadau a deddfwriaeth Ewrop wedi eu hintegreiddio'n eang i fywydau trigolion a sefydliadau Gwynedd, o warchod yr amgylchedd i hawliau dynol ac o'r economi i safonau masnach.
- 4.2. Ers y penderfyniad, mae'r Cyngor wedi bod yn cadw trosolwg ar ddatblygiadau yng nghyswllt Brexit ynghyd â bachu ar bob cyfle i ddylanwadu o blaid anghenion trigolion a busnesau Gwynedd, ac i godi ymwybyddiaeth o amgylchiadau ac anghenion arbennig y sir. I'r perwyl, sefydlwyd grŵp anffurfiol sy'n cwrdd yn ôl yr angen; mae'r grŵp yn cynnwys Arweinydd a Dirprwy Arweinydd y Cyngor, yr Aelod Cabinet dros Ddatblygu'r Economi ac Uwch Swyddogion.

- 4.3. O ran dylanwadu a lobio, mae'r Cyngor yn gweithio'n agos gyda CLILC. Mae'r Cyngor yn darparu gwybodaeth a barn Cyngor Gwynedd i'r Gymdeithas yn ysgrifenedig a drwy law cyfarfodydd a digwyddiadau, sydd, yn ei dro, yn cael ei fwydo i mewn i'w drafodaethau. Yn hyn o beth, mae rôl Arweinydd y Cyngor o fod yn Gyd-lefarydd y Gymdeithas ar Faterion Cefn Gwlad yn allweddol.
- 4.4. Mae'r Cyngor hefyd yn manteisio ar bob cyfle i ddylanwadu yn uniongyrchol drwy ymateb i ymgynghoriadau a cheisiadau am dystiolaeth ayyb; gan gynnwys, ymgynghoriad Llywodraeth y DU ar ddyfodol amaeth ac ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar ddyfodol buddsoddiad i ddatblygu'r economi wedi Brexit.
- 4.5. Wrth i'r Brexit agosáu, mae rhai anghenion ymarferol yn dod i'r amlwg a thrafod o fewn meysydd gwaith penodol yn cychwyn, eto gan weithio'n bennaf gyda'r CLILC. Mae'r Adran Cefnogaeth Corfforaethol eisoes yn ymchwilio i'r nifer o ddinasyddion o wledydd eraill y UE sy'n gyflogedig gan y Cyngor ac mae digwyddiadau penodol ar gyfer meysydd y gweithlu, yr amgylchedd a gwarchod y cyhoedd wedi eu trefnu gan y CLILC i ddwyn swyddogion perthnasol ynghyd.
- 4.6. O ran ceisio lleihau a lliniaru ardrawiad Brexit ar fusnesau Gwynedd a'r economi lleol, rydym yn parhau i fod yn bartner egniol o fewn Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru. Bydd gweithredu'r rhaglenni'r Bwrdd i gyflawni twf cynhwysol i ddatblygu'r economi yn allweddol bwysig yng nghefnogi busnesau i oresgyn effeithiau gadael y farchnad sengl.

5. Casgliadau

- 5.1. Mae'n annhebygol y bydd sicrwydd a fydd cytundeb rhwng Llywodraeth y DU a'r UE - a beth fydd natur unrhyw gytundeb - cyn diwedd y flwyddyn; ac, er gwaetha'r holl drafod a damcaniaethu, ni fydd gwir effaith ac oblygiadau Brexit yn hysbys am gryn amser.
- 5.2. Yn hyn o beth, rhaid cydnabod y cyfyngiadau ar ddylanwad y Cyngor a'n gallu i baratoi ac mai drwy gyfrannu'n gadarnhaol i fforymau CLILC a Bwrdd Uchelgais Gogledd Cymru bydd y cyfle i Gyngor Gwynedd gael y dylanwad mwyaf. Fodd bynnag, o ystyried arwyddocâd Brexit, byddwn yn ddiolchgar o'r cyfle i drafod a derbyn sylwadau Aelodau'r Pwyllgor Craffu.

